

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การเล่าเรื่องทางโทรทัศน์ในรายการสัมภาษณ์ นี้ได้ใช้วิธีการวิจัยแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาถึงวิธีการนำเสนอการเล่าเรื่องที่อยู่ในรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ เพื่อสาระและความบันเทิงแล้ว ในขณะที่เดียวกันยังสื่อความหมายทางด้านแนวคิดอุดมคติให้แก่ผู้ชมทางบ้านไปพร้อมกัน การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาข้อมูลที่ลึกซึ้งซึ่งทั้งจากบุคคล และเอกสาร โดยพิจารณาทั้งในแง่คุณภาพของหลักฐาน ความรู้สึกนึกคิด ความหมาย ค่านิยม หรืออุดมการณ์ของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตรายการรูปแบบสัมภาษณ์ สำหรับการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์นั้น ได้อาศัยการสัมภาษณ์บุคคลแบบเจาะลึก (Depth Interview) เพื่อให้ทราบถึงแนวความคิด ขั้นตอน การแก้ปัญหา อุปสรรค และที่สำคัญคือการสร้างสรรค์รายการอย่างละเอียด พร้อมทั้งการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) ของรายการสัมภาษณ์ทั้ง 2 รายการประกอบด้วย บทหรือสคริปต์รายการสัมภาษณ์รวมทั้งบทวิจารณ์จากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ทั้งนิตยสารและหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้ยังศึกษาจากเทปโทรทัศน์ของทั้ง 2 รายการด้วยเช่นกัน พร้อมทั้งนี้ผู้วิจัยยังได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสังเกต (Observer as Participant) โดยเข้าไปสังเกตการทำงานในขณะที่มีการบันทึกเทปสัมภาษณ์จากรายการเจาะใจถึงการเตรียมตัว การซักซ้อม และการถ่ายทำ เป็นต้น โดยจะนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์หาความหมายเพื่อนำไปสู่การหาผลวิธีการเล่าเรื่อง ดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากรายการโทรทัศน์รูปแบบรายการสัมภาษณ์ ที่ได้ผลิตและออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์เป็นหลัก โดยศึกษารายการสัมภาษณ์เพียง 2 รายการ นั่นคือ รายการเจียด และรายการเจาะใจ ด้วยสาเหตุที่ว่าทั้ง 2 รายการนี้เป็นรายการสัมภาษณ์ที่ได้รับการพูดถึงมากทั้งจากผู้ชมทางบ้าน และคำวิจารณ์จากสื่อมวลชน ซึ่งอาจ

เป็นข้อสันนิษฐานได้ว่าทั้ง 2 รายการนี้มีลักษณะรายการที่โดดเด่นและมีการนำเสนอที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกันไป ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาว่าเป็นประโยชน์ในทางวิชาการเป็นอย่างยิ่ง

สำหรับแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วยแหล่งข้อมูลที่เป็น ตัวบุคคล เทปโทรทัศน์ จากรายการสัมภาษณ์ทั้ง 2 และเอกสารต่างๆ ดังนี้

1. บุคคล เป็นการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informance) ได้แก่ ผู้ควบคุมรายการ (Producer) ผู้เขียนบท (Scriptwriter) ผู้กำกับรายการ (Director) และ พิธีกร (Host) จากทั้ง 2 รายการ

รายการเจาะใจ

- 1.1 คุณสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ ผู้ควบคุมการผลิตตั้งแต่ ปีพ.ศ.2534-2539
- 1.2 คุณวีรณา โอฬารรักษ์ธรรม ผู้ควบคุมการผลิตตั้งแต่ ปีพ.ศ.2539 ถึงปัจจุบัน
- 1.3 คุณศศิวิลาส ภาสบุตร ศรีเอทีฟรายการ
- 1.4 คุณกอบพร อมรสวัสดิ์วัฒนา ฝ่ายข้อมูล
- 1.5 คุณดำรง พุฒตาล พิธีกร
- 1.6 คุณสัญญา คุณากร พิธีกร

รายการเจียด

- 1.7 คุณก่อเกียรติ ลิ้มปัทม์ ผู้ควบคุมการผลิต
- 1.8 คุณวันชัย จิระกุลชัยนันท์ ผู้เขียนบท
- 1.9 คุณสิริกร โรจนประดิษฐ์ ฝ่ายข้อมูลและผู้เขียนบท

2. เทปโทรทัศน์รายการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ขอสำเนาจากทั้ง 2 รายการ คือ

- 2.1 รายการเจียด ผลิตรายการโดย บริษัท บอร์น แอนด์ คอร์เปอร์เรชั่น จำกัด
- 2.2 รายการเจาะใจ ผลิตรายการโดย บริษัท เจ เอส แอล จำกัด

3. เอกสาร ได้แก่ บทโทรทัศน์ บทความ รวมทั้งงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ สำหรับ บทความ บทวิจารณ์ถึงรายการโทรทัศน์รูปแบบรายการสัมภาษณ์ และบทสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ข้องกับการผลิตรายการโทรทัศน์ ซึ่งได้ค้นคว้าจากหนังสือพิมพ์รายวัน ได้แก่ ข่าวบันเทิงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด และ มติชน เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประเภทบุคคล ใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคคลแบบเจาะลึก (Depth Interview) และแบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) โดยรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยมีประเด็นเนื้อหาในการควบคุมดังนี้

- การคัดเลือกข้อมูล
- การเขียนสคริปต์
- วิธีการนำเสนอการเล่าเรื่อง

2. ประเภทเอกสารแบบบันทึก (Note Taking) ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงต่างๆ เช่น บทโทรทัศน์ (ใช้การถอดเทป) บทความ บทวิจารณ์ จากหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสารต่างๆ และรายงานการวิจัย

3. ประเภทเครื่องบันทึกเทปคาสเซ็ท เทปคาสเซ็ท สำหรับการสัมภาษณ์บุคคล และเครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ เทปโทรทัศน์ เพื่อใช้ในการบันทึกรายการโทรทัศน์ที่จะนำมาใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษา

4. การเข้าไปมีส่วนร่วมสังเกตการณ์การบันทึกเทปรายการสัมภาษณ์จากรายการเจาะใจ เพื่อสังเกตและศึกษาถึงการผลิตรายการ สำหรับรายการเจ็ดนั้นผู้วิจัยไม่ได้เข้าดูการบันทึกเทปเพราะรายการเจ็ดงดออกอากาศแล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยครั้งนี้ได้มา 2 วิธี คือ การเก็บรวบรวมเอกสารต่างๆที่กล่าวมาแล้ว พร้อมทั้งการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในการผลิตรายการ เพื่อนำเอกสารและข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่อง “การวิเคราะห์การเล่าเรื่องทางโทรทัศน์ในรายการสัมภาษณ์” ได้อาศัยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และ การศึกษาผลการวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบของการวิเคราะห์เป็นขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ไปสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องต่อการผลิตรายการสัมภาษณ์ จะวิเคราะห์ในแง่ของการได้มาซึ่งความคิด และได้นำมามีผลต่อการผลิตการเล่าเรื่อง

2. การวิเคราะห์เทปโทรทัศน์ ทำการวิเคราะห์เนื้อหาในการนำเสนอรายการสัมภาษณ์ ทั้ง 2 รายการตามแนวคิด ทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative Theory) โดยวิเคราะห์ถึงวิธีการในการเล่าเรื่องนั้น มีกระบวนการในการวางแนวเรื่อง ตั้งแต่การเริ่มต้น เดินเรื่อง จนจบเรื่อง เพื่อค้นหาแนวทางและรูปแบบในการวางกลวิธีการเล่าเรื่องในรายการสัมภาษณ์ รวมทั้งการวิเคราะห์ตามแนวคิดการเข้ารหัส (Encode) โดยวิเคราะห์กระบวนการผลิตรายการสัมภาษณ์ที่อยู่ในเนื้อหาสารที่ปรากฏและเนื้อหาที่มีความหมายแฝง รวมทั้งกระบวนการผลิตทางเทคนิคที่ต้องใช้การเข้ารหัสเพื่อเป็นตัวถ่ายทอดในการสร้างความหมายให้เป็นไปตามที่ผู้ผลิตรายการต้องการสื่อถึงผู้ชมที่บ้าน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารการวิจัย ถือเป็นส่วนสำคัญที่เป็นการสะท้อนมุมมองที่ผ่านการวิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ หรือนักวิจัยในแขนงต่างๆ ซึ่งเป็นแนวทางในการทำให้เกิดแนวทางในการคิดได้กว้างมากขึ้น

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอผลการศึกษากลวิธีการสัมภาษณ์รายการสัมภาษณ์ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ได้ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำเสนอเป็นการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือ และสามารถอธิบายให้เห็นชัดเจนว่าเนื้อหาของทั้ง 2 รายการคือ รายการเจียด และรายการเจาะใจ ที่นำมาศึกษานั้นมีเนื้อหาเป็นอย่างไร มีกลวิธีการสัมภาษณ์เช่นไร พร้อมทั้งได้ยกตัวอย่างประกอบไว้อย่างชัดเจน โดยได้นำเสนอตามลำดับวิธีการดังนี้

1. ข้อมูลที่เกี่ยวกับกลวิธีการเล่าเรื่อง โดยพรรณานเนื้อหาเพื่อแสดงถึงการเล่าเรื่อง
ของทั้ง 2 รายการว่ามีลักษณะภาพรวมในการดำเนินเรื่องของการเล่าเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบใน
รายการสัมภาษณ์ ถึงลักษณะเด่นและรายละเอียดปลีกย่อย โดยได้ยกเนื้อหามาเป็นตัวอย่าง
ประกอบการอธิบาย

2. ข้อมูลที่เกี่ยวกับกลวิธีการเล่าเรื่องโดยการเข้ารหัสนั้น ใช้การพรรณนาเพื่อแสดง
ถึงกระบวนการสัมภาษณ์ของทั้ง 2 รายการ ว่ามีรูปแบบการเข้ารหัสเช่นไรต่อกระบวนการผลิต
ตั้งแต่ขั้นก่อนการผลิต การผลิตรายการ และหลังการผลิตรายการ ขั้นตอนต่างๆได้เข้ารหัสไว้
นั้นผู้ผลิตต้องการสื่อความหมายเช่นไร รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องในการเข้ารหัสทุกขั้นตอนทั้งทีม
งาน ผู้สัมภาษณ์ และผู้ให้สัมภาษณ์ โดยหยิบยกเนื้อหาบางส่วนมาประกอบการอธิบาย